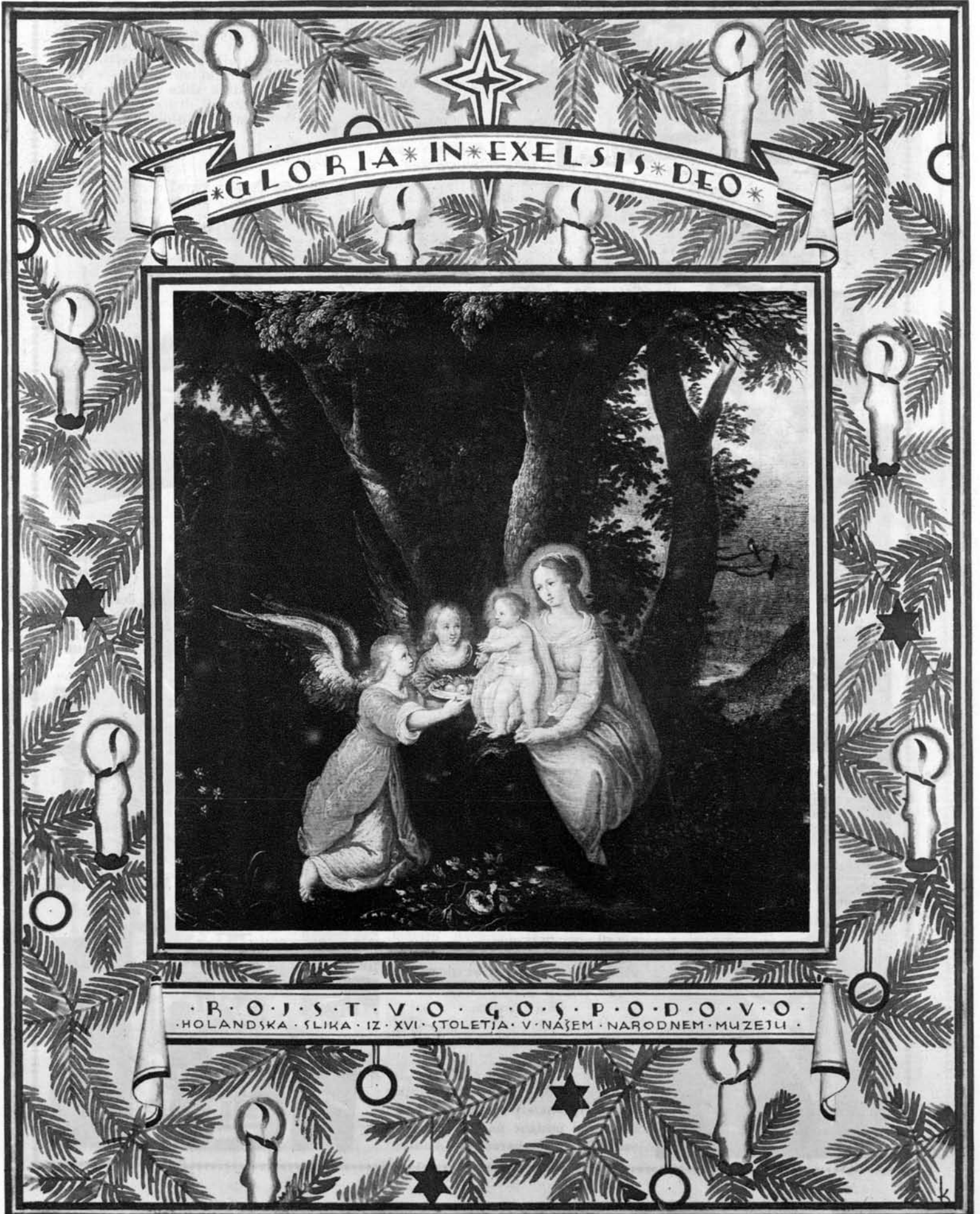

I L U S T R I R A N I

* L O V E N C *

LETO V * TEDENSKA PRILOGA SLOVENCA * ŠT. 294 * DNE 24. XII. 1929 * ŠT. 51

Zadnje dejanje sprave med Vatikanom in Kvirinalom

Par mesecev so že teden za tednom napovedovali prvi oficialni obisk italijanskega kraljevega dvora pri papežu v Vatikanu, kar naj bi pomenilo zadnje dejanje medsebojne sprave. Dne 5. t. m. dopoldne se je ta velepomembni obisk izvršil z vso slovesnostjo. Tega dne sta obiskala papeža italijanski kralj in kraljica z najodličnejšim spremstvom, naslednjega dne pa vsi italijanski principi in princezinje. Slika na levi kaže kraljevi par, obdan od italijanskih in papeških dostojanstvenikov (kraljico vodi najvišji papežev komornik) ob prihodu v Vatikan; spodnja slika pa kaže sklepno pobožnost dvora v cerkvi sv. Petra pred apostolovim grobom.

Na levi: Nadir Khan, novi vladar Afganistana. Po strmoglavljenju Amanulaha je divjala še dlje časa državljanska vojna, v kateri se je polastil vse oblasti Habibullah, sedaj je pa zasedel prestol Nadir Khan.

Na levi: Dva tipična reprezentanta moderne Italije Mussolini in pesnik D'Annunzio.

»Zlata nedelja.« Zadnjo nedeljo pred božičem nazivljejo nekateri narodi »zlato nedeljo« (predzadnjo pa srebrno). Vse trgovine so tedaj po velikih mestih odprte in bajno okrašene z božičnimi motivi, po ulicah pa drvi ogromen promet. Zgornja slika nam kaže londonsko ulico na »zlato nedeljo«, desna slika pa pogled v mestno galanterijsko trgovino.

Na levi: Pierre Quesnay, gospodarski ravnatelj francoske drž. banke, ki postane najbrž ravnatelj mednarodne reparacijske banke.

Devetdesetletnica zaslužnega duhovnika

Včeraj je slavil na svojem idiličnem tuskulu na Okroglem nad Kranjem svojo devetdesetletnico zaslužni duhovnik in odlični slovenski kulturni delavec monsignor Tomo Zupan. Rodil se je 21. decembra 1839 na Breznici pod Stolom. Za mašnika je bil posvečen 14. marca 1863. Služil je celih 41 let kot profesor verouka na ljubljanski realki, škof Widmar mu je pa poveril še prefektovsko mesto v ljubljanskem Alojzijevišču, kar je ostal tudi še pozneje pod škofom Pogačarjem, najožjim rojakom našega jubilarja. V Ljubljani se je udeleževal izprva tudi političnega življenja ter bil več let ljubljanski občinski svetnik, najzaslužnejše njegovo delo je pa ustanovitev Družbe sv. Cirila in Metoda, kateri je načeljeval četrto stoletje. Mnogo se je udeleževal tudi na literarnem polju, urejeval je dolgo let »Zgodnjo Danico« in se mnogo ter uspešno bavil s Prešernovim življenjepisom. Na tem polju je važen zlasti rodovnik, ki ga je sestavil za našega največjega pesnika.

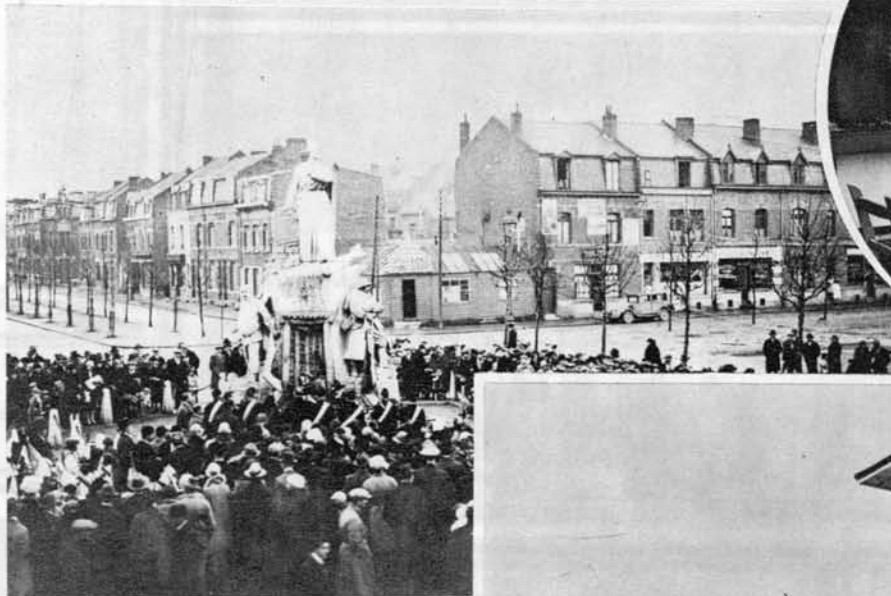

Msgr. Tomo Zupan pred svojim gradičem.

Na desni: »Prešernova soba« v Okroglem. V njej hrani naš jubilarnt skoro popolno Prešernovo opremo, kakršno je imel pesnik pred svojo smrtjo v Kranju, t. j. posteljo, mizo, dva stola in predalnik. Razen tega ima msgr. Zupan še več važnih spominov na nekatero druge odlične slovenske može.

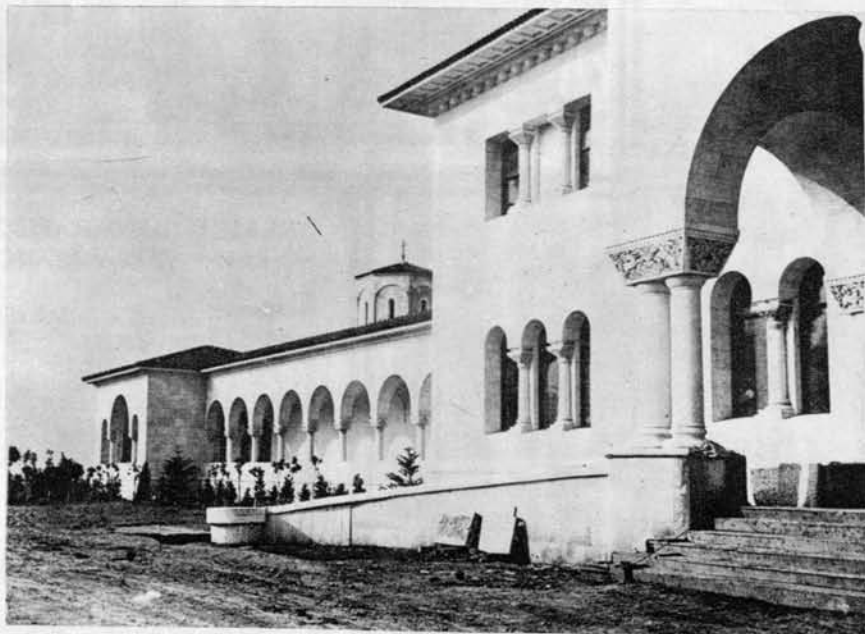
Gradič Okroglo pri Naklem nad Kranjem, last msgr. Zupana. Tu hrani Zupan eno največjih zasebnih slovenskih knjižnic.

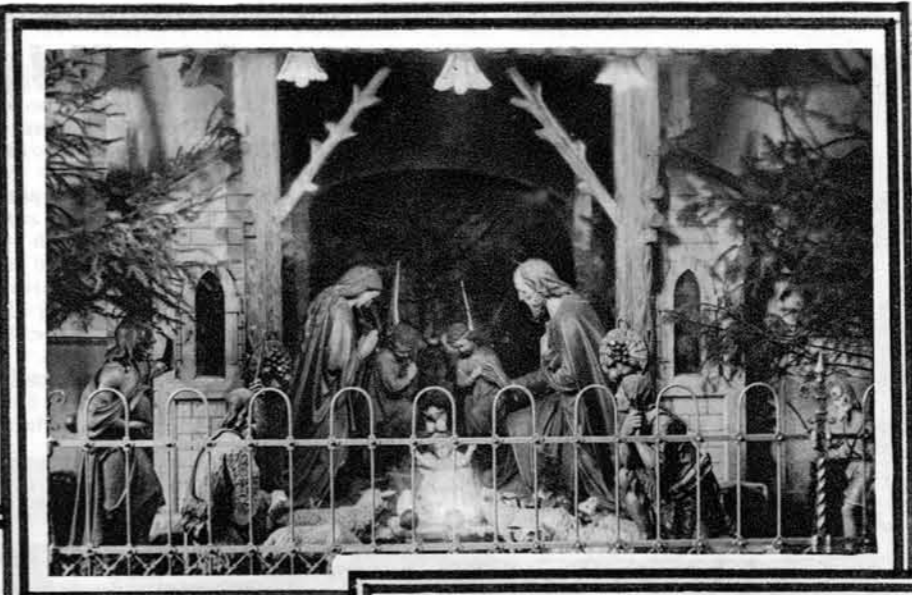
Z uspešne turneje naše Glasbene Matice po Franciji. Ob tej priliki je naš najodličnejši pevski zbor vnovič proslavil slovensko ime in slovensko pesem po kulturnem zapadu. Slika nam kaže sprejem Matičarjev v Lensu dne 1. t. m.

Zgoraj na desni v krogu: Tin Ujevič, najbolj znani belgrajski literatbohem, ki se je pred kratkim preselil v svojo rodno Dalmacijo.

Na desni: Novi kraljevi poletni dvorec na Dedinju pri Belgradu, ki je bil pred kratkim dograjen. Lepa stavba je iz hvarskega marmorja.

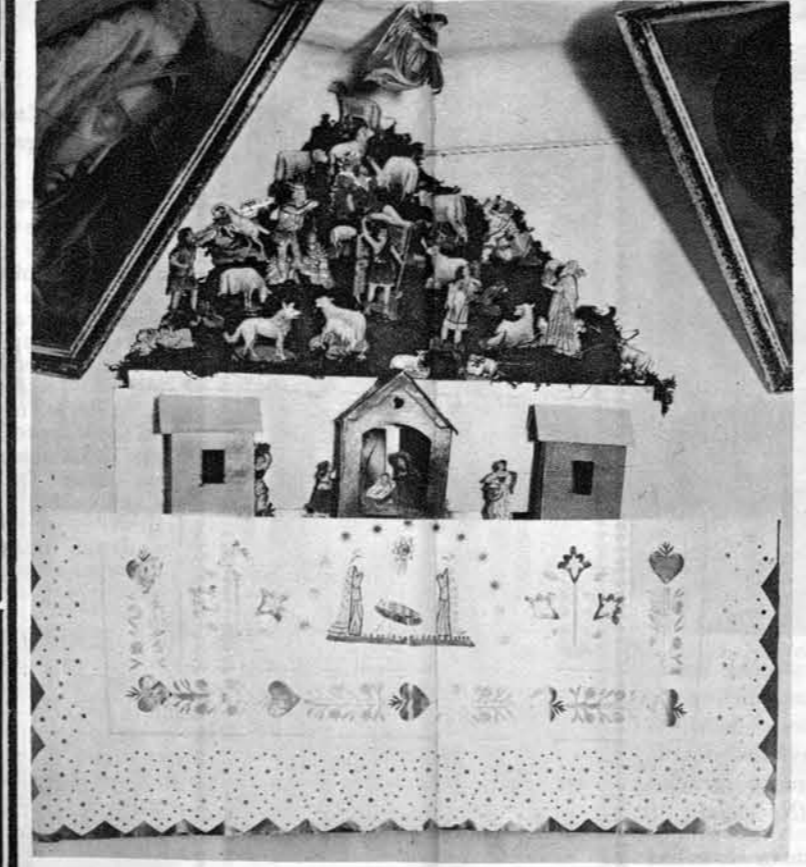
Sveti večer! Vsa narava je odeta v debeli snežni plašč, drevje se šibi pod lesketajočim ivjem, od streh vise dolge ledene sveče, pod nogami škriplje mrzel sneg, iz cerkva done božični zvonovi, mestne ulice in vaške ceste so vse žive. Vsa lica izžarevajo tiho nočno srečo, ki je nepopisna, koraki vsakega so pospešeni, vse hiti — Kam? Nakupiti in pripraviti je treba še zadnje drobnarije, nato pa hitro domov v topli krog rodbine, kjer imajo mati polne roke, dela, deca pa nervozno čaka, da pride oče. Odidejo kadit, nato pa v sobo pred jaslice,

pod božično drevesce. Če kdaj, tedaj nam ta večer odkriva vso globoko skrivnost rodilne in tajnstvene vezi, ki vežejo zakonske ter njih otroke. Naj bo v hiši še taka revščina, če vsaj kruha ne manjka, je ta večer pod domačim krovom pred božjim Detetom v jaslicah doma sreča, doma ljubezen, doma mir. Kako prazno je življenje onih, ki so v svojih sroih izgubili vero v skrivnost in svetost svetega večera. Ni ga bogastva na svetu, ki bi jim nadomestilo ono, kar občuti ta večer duša najpreprostejšega a vernega kristjana.

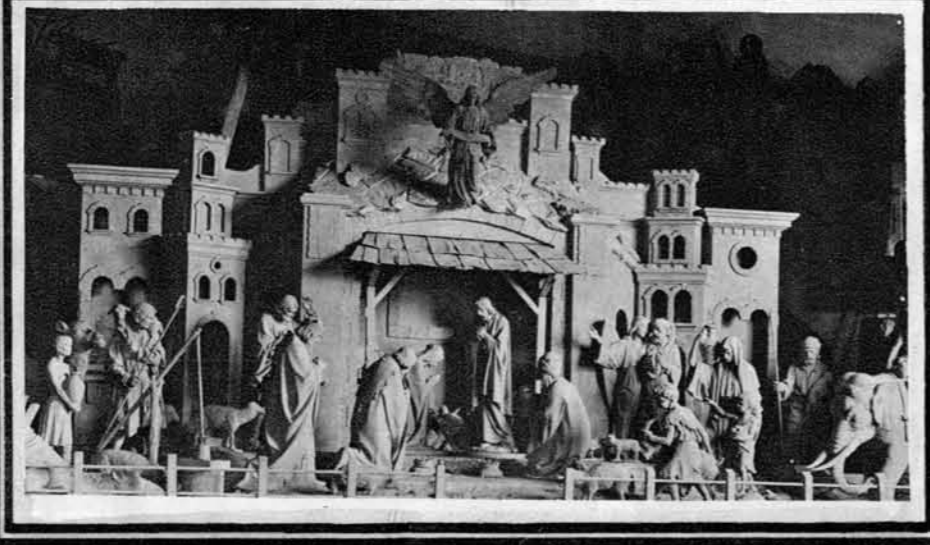
JASLICE IZ FRANČISKANSKE CERKVE V LJUBLJANI *

JASLICE V CERKVI SRCA JEZUSOVEGA V LJUBLJANI *

TIROLSKE JASLICE (PRODAJA TRGOVINA K. T. D. PREJ NICMAN, V LJUBLJANI)

PRAVE SLOVENSKE KMETISKE JASLICE SPODAJ: JASLICE V CERKVI NA TRSATU

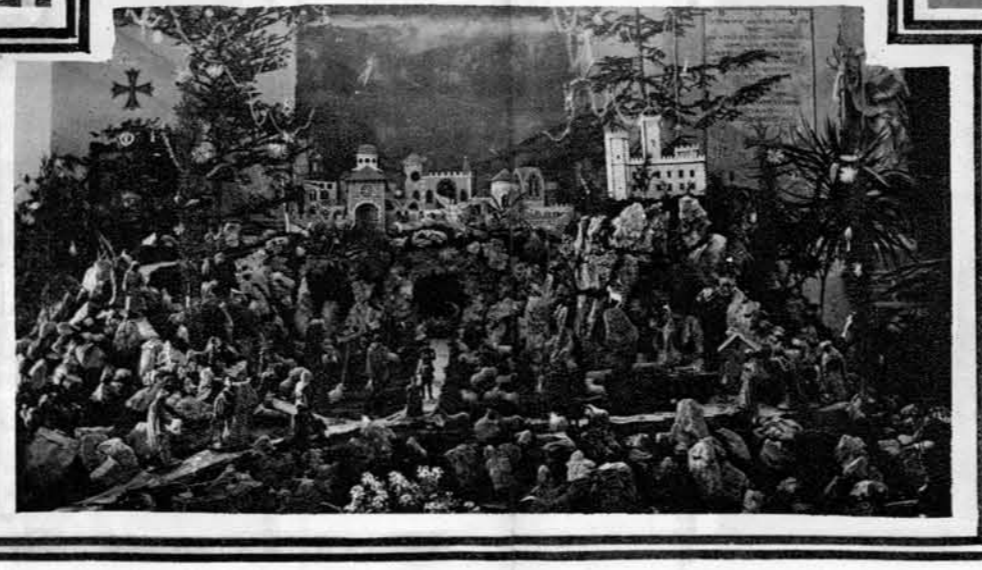
JASLICE V NUNSKI CERKVI V LJUBLJANI

JASLICE, DELO MARIBORSKEGA KIPARJA J. SOJČA

NA LEVI: JASLICE KIPARJA BOŽIDARJA PENGOVA IZ LJUBLJANE

JASLICE ANTONA IN JOSIPA FILAČA IZ LJUBLJANE (GASILSKA C.) ZGRAJENE SO VSE NA ELEKTRIČNI POGON, DA NA NJIH VSE ŽIVI IN SE GIBLJE

NA DESNI: JASLICE IZ TABORIŠČA NASIH VOJNIH UJETNIKOV V SIBIRIJI MED SVETOVNO VOJNO

Otroški božič

Dočim se izraža božič pri odraslih predvsem v notranjem razpoloženju, pa pomenja za otroke vseh starosti predvsem čas najlepšega pričakovanja in upanja. Po mestih je to videti že na zunaj pred izloz-bami galanterijskih trgovin, kjer se zadnji teden pred sv. Miklavžem in božičem vse preriva in malčki izražajo svoje bolj ali manj skromne ali izvirne želje časih v najbolj zanimivih oblikah. Danes hočemo povesti naše prijatelje v prostore, kjer se ti otroški čudeži izdelujejo in prodajajo.

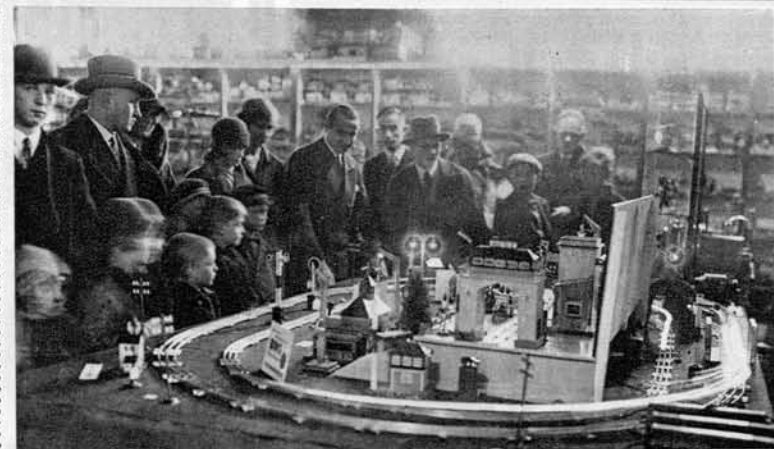
Rahljanje »angelskih laskov« za božična drevesca. Potreba po božičnih okraskih zadnja desetletja tako narašča, da se je razvila zanj zlasti v Nemčiji že močna industrija, velik del pa izdelujejo doma kot domačo industrijo.

Spodaj: Poslikavanje steklenih nastavkov za vrhove božičnih drevesc v domači industriji.

Pogled v tovarno za otroške igračke: Lakiranje avtomobilčkov v mehanični peči. Na desni je videti vrsto že gotovih avtomobilčkov. Največ tovarn za otroške igračke je v Nürnbergu (Nemčija).

Spodaj: Božična razstava v veliki trgovski hiši.

V galanterijski trgovini pred božičem: Staro in mlado se drenja okrog razstavljenih čudežev, mladina občuduje razstavljenе znamenitosti, odrasli pa najbolj »čuvajo« pri pogledu na otroke.

V vsako hišo naš tisk

Pogoj obstanka, napredka in svobode vsakega naroda je njegova izobrazba, ker mu ta nehote in sama od sebe ustvarja smernice za njegovo politično in gospodarsko pot. Čim težji so časi, tem več mora narod čitati, da mu ostaneta pogled in cilj neskaljena. Če se tega vsaj nekoliko zavedamo, tedaj ne more biti nikoli dovolj glasen klic: »Naš tisk v vsako hišo!« Družba sv. Mohorja, »Slovenec«, »Slovenski list«, »Domoljub« in »Slov. Gospodar« bi morali biti stalni vodniki in svetovalci vsake slov. hiše. Častne številke, ki jih v tem pogledu že danes prikazujejo mnoge naše župnije, bi morale biti glasen opomin tudi vsem drugim, da jih čim prej dosežejo in prekosiyo.

Sv. Križ nad Jesenicami, najodličnejša slovenska župnija glede našega tiska. V župniji je 50 hiš, od katerih jih je naročenih na »Domoljub« celih 49. Naj bi bila ta gorska župnija v zgled vsem drugim imovitejšim.

Na levi: Prizor iz drugega dejanja V. Jankovičeve drame »Brez ljubezni«, ki so jo v pisateljevi navzočnosti z velikim uspehom prvič igrali 23. p. m. na odru našega Narodnega gledališča v Ljubljani. Glavne vloge so bile v rokah gđc. Nablocke in Danilove ter gg. Sevarja in Gregorina, ki so rešili vsi svojo nalogo odlično.

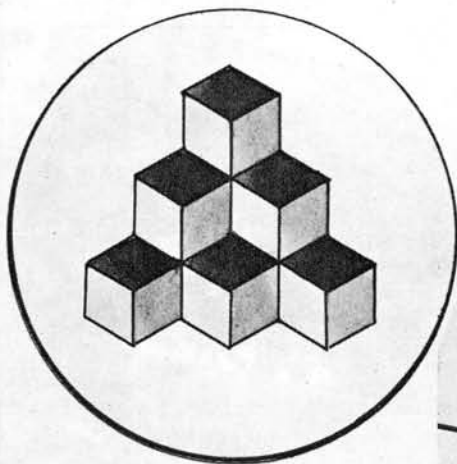
Na desni: Slovenska šola v Franciji. Kar bi morala domovina poleg socialnega varstva svojim izseljencem v tujini preskrbeti, je dušno pastirstvo in šolo v materinem jeziku. Mnogo se je na tem doslej zgodilo že po prizadevanju izseljencev samih, mnogo, premnogo čaka še podpore iz domovine. Naša slika na desni nam kaže g. Kastelica, duhovnika naših izseljencev v Thequegnieux (Francija), ki poleg svojih dušnopastirskih poslov poučuje še tamošnjo mladino v slovenskem branju in pisanju.

Spodaj:

Zimski odpočitek naših učiteljk po delu v šoli, v društvih in gospodinjskih tečajih.

Graditev nove ceste Pesnica—Sv. Lenart, ki jo je započel mariborski obl. odbor, a ni več dočakal njene dovršitve.

Na desni:

Svetovni rekorder Hoff (Norveška) pri skoku s palico v višino, s katerim je postavil rekord s 4.27 m.

Na levi:

Dr. Jakob Kelemina,
profesor germanistike na naši
univerzi.

Na levi prinašamo rešitev uganke v št. 45 »Il. Slovenca«, iz katere je prav lahko razvidno, da je v kupu 10 kock. Šest se jih namreč vidi, štiri so pa spodaj. Pravilnih rešitev je prispelo 182. — Rešitev besedne uganke se pa glasi: Polh — bolha. Za prvo nagrado je bil izžreban J. Strupek, p. Mokronog, za drugo pa I. Žerak, Vransko. — Rešitev uganke v št. 44 »Il. Slovenca« se glasi: »Mirno v Bogu spi.« Za prvo nagrado je bil izžreban J. Novak, nadzornik v p., št. Vid nad Ljubljano, za drugo pa M. Reichmann, Radovljica.

Sergej Minclov:

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

XIX. poglavje.

Gorski vrhovi so zardeli in postali prijaznejši: zasvetili so se zdaj v ognju, zdaj v zlatu, zdaj zopet v živem zelenju. Prikazalo se je solnce in vse naokrog je oživeło. Reka je postala iz črne sinja. Gore so se oblekle v vse barve kakor dekleta, če gredo plesat kolo. Nebo se je zavilo v plavo praznično ruto. Ob vsakem ovinku so se dvigale druga nad drugo strme skale vedno bolj čudnih oblik; hriboi so zdaj stali natesno skupaj, zdaj se razmetali narazen, pa se veselo kopali v zelenem morju, v tajgi. Tu in tam so drvili po stenah navzdol kakor sneg beli studenci: iz sotesk so skakljali čez orjaško okroglo kamenje vsi penasti potoki. Samo opoldne se je ustavila Grunja ob bregu zaradi obeda, po obedu ni pustila počivati, temveč je takoj vse poklicala na splav: hotela je čimprej preplavati Sajane, da bi prehitel v Minusinskem Usince. Če bi se zasledovalci za njimi gnali, bi se morali poslužiti samo gorske steze, a to je pomenilo velik ovinek. Grunja jih je mislila prehiteti za kaka dva dneva.

Moški so se vrstili pri krmilu. Tista dva, ki sta bila prosta, sta sedela na mostiču poleg Grunje, ali pa ležala pa se pogovarjala.

Nilka je v hlotu našel šop žime: konj si je bil moral priščeniti rep, ko je vlekel les. Zvečer si je odrezal fant rogovilasto palico, razcepil na dvoje gorenja konca in noter vtaknil trsko; spodaj je navpično privezal še drugo, med njima počez napel žimo, pa je bila gotova prava balalajka. Ni imela sicer posebno močnega glasu, a vendar je brenčala.

— Zdaj pa že bolje potujemo — godbo imamo! — se je veselil Nilka. Ubiral je na svoji balalajki poskočne plese, obenem žvižgal, cepetal z ного in vihal rdeči nos, kratkomalo, vse je zabaval.

Tudi zverine so beguncem delale kratek čas: zdaj je zletela kakor jata ptic po strmini čreda divjih koz, zdaj so plašno skočili v gozd sivi jeleni, ki so pili ob reki, včasih pa je sedel košato na skali

kakor človek sam kosmatinec medved in gledal splav, neviden čudež, ne da bi se premaknil. Marsikdaj bi ga bili splavarji lahko dosegli kar z roko. Kaj bi še govorili o pticah: gosi in race so okoli letale kakor oblaki. Fanta sta večkrat hotela streljati, a Grunja jima je prepovedala: — Če bi tudi kaj ustrelili, ne bi bilo nobenega haska, voda bi plen odnesla.

Minila sta še dva dneva. Proti večeru so v daljavi zaslišali begunci neko šumenje. Prišla sta še dva ovinka bolj navzdol, šumenje je postajalo vedno močnejše, pa manj umljivo.

— Kaj bi to bilo? — je vprašal Vedenej Savič: — morebiti ima tu Jenisej kak pritok?

— Brzice razgrajajo... — je odgovorila Grunja. — Proti bregu zavijte, zdaj moramo pristati!

— Zakaj pa? Saj je še prezgodaj.

— Lahko bi nas zasačila tema: samo podnevi smemo skozi brzice!

Grunja je poiskala pripraven prostor, okrenila splav, pa so ga privezali.

— Ali smeva iti na lov? — je Grunjo vprašal Nilka.

— Zakaj pa ne? — je odgovorila: — samo daleč ne smeta zaiti — tukaj hitro pada noč na zemljo! — Nasmehnila se je lastnim besedam. Čudno se ji je namreč zdelo, in vendar je bilo tako, da sta fanta za vsako reč vedno vprašala njo, ne pa Vedeneja Saviča. Sicer je storil tudi poslovodja isto. Grigorij pa je sploh postal kakor teliček; ni mogel od nje odmakniti oči.

Lovca nista šla daleč. Pičlo četrto ure pozneje sta v soteski zagrmela dva strela: srečala sta mlado kozico. Fanta sta jo prinesla, slekla iz kože, pa jo je Grunja tako spekla na ražnju, da so ostale od kože same koščice; še v sanjah so vsi videli slastno pečenko. Po večerji so vsi mirno zaspali. Samo Grunja ni mogla usnuti, venomer je dvigala glavo, gledala zvezde in poslušala šumenje. Hude slutnje so morale deklet: sli pač niso mislili, kaka strahota jih čaka jutri! Težko nalogo je nase vzelo deklet: ali ji bom kos? — je mislila, — ali jih bom srečno prepeljala skozi?

(Dalje prihodnjič.)